

Sygn. akt VI Ka 856/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Agnieszka Wojciechowska-Langda (spr.)

Sędziowie: SO Małgorzata Bańkowska

SO Anita Jarząbek - Bocian

Protokolant: protokolant sądowy - stażysta Robert Wójcik

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2015 r.

sprawy M. K.

oskarżonej o przestępstwa z art. 216 § 1 kk, art. 217 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wołominie

z dnia 13 maja 2014 r. sygn. akt II K 1106/12

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Wołominie do ponownego rozpoznania.

VI Ka 856/14

UZASADNIENIE

M. K. została oskarżona o to, że w dniu 11 listopada 2012 roku na Cmentarzu Poległych w R. około godz. 13 znieważyla N. P. słowami powszechnie uznanymi za obraźliwymi. o czyn z art. 216 § 1 k.k. oraz, że w w/w miejscu i czasie naruszyła nietykalność cielesną N. P. tj. o czyn z art. 217 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Wołominie wyrokiem z dnia 13 maja 2014 roku w sprawie o sygn. akt II K 1106/12 uniewinnił oskarżoną M. K. od zarzuconych jej czynów; kosztami postępowania obciążył oskarżycielkę prywatną zasądając od niej także na rzecz Skarbu Państwa kwotę 363,20 zł tytułem poniesionych dodatkowych kosztów postępowania.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonej. Wyrokowi temu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na wyniki sprawy tj.:

- obrazę art. 5 § 2 k.p.k. poprzez błędne i bezpodstawne zastosowanie tego przepisu w sprawie, w której nie występowały niedające się usunąć wątpliwości, bowiem sąd dysponował konsekwentnymi, jednoznacznymi i spójnymi zeznaniami, P. K. (1), M. T. (1) oraz N. P., które bezsprzecznie wskazywały na popełnienie przez oskarżoną czynów z art. 216 § 1 k.k. i art. 217 § 1 k.k.;

- obrazę art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego z naruszeniem zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego w postaci wybiórczego potraktowania zeznań świadków P. K. (1),

M. T. (1) oraz N. P. oraz przedstawienie w zaskarżonym wyroku sytuacji, która nie pokrywa się z przeprowadzonym dowodem z wizji lokalnej z dnia 31 marca 2014 roku;

- obrazę art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. i art. 368 k.p.k. poprzez nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, w tym nie rozpoznanie wniosków dowodowych zgłoszonych przez oskarżycielkę prywatną, w pismach z dnia 19 kwietnia 2013 roku, a dotyczących ustalenia poczytalności oskarżonej oraz przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków M. S., B. M., I. Ł. oraz dowodów zgłoszonych w piśmie z dnia 9 maja 2013 roku, ponownie wnioskujących przesłuchanie w/w świadków, a także bezpodstawne oddalenie wniosku dowodowego w postaci przesłuchania psycholog K. R.;

- obrazę art. 193 k.p.k., poprzez nie powołanie przez sąd z urzędu biegłego psycholog, na okoliczność powstania oraz skutków objawów lękowych u małoletniej N. P.;

- obrazę art. 424 § 1 i 2 k.p.k. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku niezgodnie z wymogami zawartymi w w/w przepisie, nie wskazanie podstawy faktycznej wyroku, a przede wszystkim nie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku zarówno w odniesieniu do art. 216 § 1 k.k. i art. 217 § 1 k.k. oraz przepisów dotyczących obciążenia oskarżycielkę posiłkową kosztami postępowania sądowego;

2. błędy w ustaleniach faktycznych mających istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a polegający na niesłusznym uznaniu zeznań P. K. (1), M. T. (1) oraz N. P., za nieobiektywne, co w konsekwencji doprowadziło do bezpodstawnego uniewinnienia oskarżonej, w sytuacji gdy zebrane w sprawie dowodowy świadczą o sprawstwie M. K..

W konkluzji pełnomocnik oskarżycielki prywatnej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie oskarżonej M. K. winnej zarzucanych jej czynów i na podstawie art. 216 § 1 k.k. wymierzenie oskarżonej kary grzywny w liczbie 50 stawek dziennych, ustalając wysokość stawki na 10 zł oraz na podstawie art. 217 § 1 k.k. wymierzenie oskarżonej kary grzywny w liczbie 50 stawek dziennych ustalając wysokość stawki na 10 złotych, zaś na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeczenie na rzecz pokrzywdzonej nawiązki za doznaną krzywdę w wysokości 500 zł ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik cofając wniosek z punktu 1 apelacji poparł wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Za zasadną uznać należy tę część zarzutów apelacji, które kwestionują prawidłowość dokonanej przez sąd I instancji oceny zeznań świadków M. T. (1), N. P. oraz P. K. (1), co w efekcie skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy temu sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do tej grupy zarzutów podnieść trzeba, że argumentacji powołanej przez skarżącego na ich poparcie nie można odmówić słuszności. Bezsporny w realiach niniejszej sprawy konflikt między oskarżoną a M. T. i P. K. (1) wymagał od sądu szczególnie wnikliwej i wszechstronnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie niniejszej. Sąd rejonowy nie sprostał jednak temu zadaniu, pomijając istotne dla takiej oceny elementy, a przy tym w niektórych aspektach, o czym będzie mowa niżej, zaprezentował własny punkt widzenia, który nie ma wystarczającego oparcia w zgromadzonych dowodach, zajmując przy tym w pisemnych motywach kategoryczne stanowisko co do poszczególnych – niewyjaśnionych - kwestii. I tak, jednym z powodów, dla których sąd I instancji uznał za niewiarygodne zeznania świadków M. T. i P. K. były rozbieżności między ich zeznaniami złożonymi w sprawie niniejszej i tymi składanymi w sprawie II W 372/13 Sądu Rejonowego w Wołominie, której przedmiotem było także zachowanie M. K. na cmentarzu w dniu 11 listopada 2012 r. - przedstawiono jej zarzut głośnego krzyczenia słów nieprzyzwoitych, czyli popełnienia wykroczenia z art. 141 k.w. Oczywiście nie sposób odmówić racji sądowi rejonowemu co do tego, że w istotnych aspektach, wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, wersja przedstawiona przez wyżej wymienionych świadków w sprawie o wykroczenie różni się od ich zeznań złożonych w sprawie niniejszej. Niemniej jednak, w kontekście argumentów przedstawionych przez sąd I instancji w tym zakresie, nie można pominąć okoliczności, które nie zostały przez ten sąd rozważone, a które w ocenie sądu odwoławczego mogą rzutować na prawidłowość

oceny wiarygodności tychże świadków. I tak – istotnie z zeznań M. T. (1) złożonych w sprawie II W 372/13 (k.2-3) wynika, że obraźliwe słowa używane na cmentarzu przez M. K. były kierowane do tego świadka, ale jednocześnie w protokole przyjęcia ustnego zawiadomienia o wykroczeniu (k.1) M. T. (1) wskazała, że na terenie cmentarza M. K. używała słów wulgarnych, a wśród nich wymieniła „znajda”, „bachor”, a zatem sformułowania, które w świetle zeznań złożonych w sprawie niniejszej, wskazują raczej na ich użycie wobec córki tego świadka. Tym bardziej, że z zeznań P. K. (1) składanych w sprawie II W 372/13 (k.5) wynika, że obraźliwe słowa przez niego wskazane M. K. kierowała na cmentarzu nie tylko do N. P., ale także do jej matki - M. T. (1). Wskazując na powyższe trzeba uwzględnić to, że zeznania składane przez M. T. (1) i P. K. (1) w sprawie II W 372/13 nie są rozbudowane i koncentrują się na okolicznościach dotyczących zachowania M. K. objętego postępowaniem w sprawie o wykroczenie z art. 141 k.w. i ten aspekt, w ocenie sądu odwoławczego, powinien być także uwzględniony przy ocenie zeznań złożonych przez w/w świadków w sprawie niniejszej, czego sąd rejonowy nie uczynił. Kolejną kwestią jest ocena zeznań małoletniego świadka N. P. dokonana przez sąd I instancji, który uznał, że te zeznania nie odzwierciedlają rzeczywistego przebiegu zdarzenia, a forma i treść wypowiedzi pokrzywdzonej wskazywały jednoznacznie, że wpływ na nie miały osoby trzecie. Z rozważań w tej części wynika, że to przekonanie sądu rejonowego oparł na twierdzeniu, że małoletnia używała sformułowań typowych dla osób dorosłych typu „oskarżona”, „chłopak mamy”, „okradli chłopaka mamy”. Tymczasem w opinii sądowo-psychologicznej sporządzonej przez biegłą psycholog uczestniczącą w przesłuchaniu N. P. (k.78) znalazło się stwierdzenie, które nie jest tak kateryczne w swej wymowie, bowiem biegła podniosła jedynie, że „...Zastanawiające jest tylko używanie przez nieletnią sformułowania „oskarżona” zamiast „pani” czy „matka chłopaka mamy”. Nasuwa to podejrzenie omawiania przez dorosłych tej sytuacji z udziałem nieletniej”. Przy czym wcześniej biegła stwierdziła, że funkcje poznawcze tego świadka są prawidłowe, małoletnia jest zdolna do zapamiętywania, spostrzegania i odtwarzania spostrzeżeń; nie ma podstaw sądzić, że ma tendencje do kłamstwa czy fantazjowania. Powyższe świadczy, iż psycholog co najwyżej poddał w wątpliwość brak ingerencji rodziców, nie decydując się na zajęcie stanowiska o jednoznacznym charakterze, które nie pozostawiałoby wątpliwości, iż treść zeznań pokrzywdzonej jest wynikiem jej wcześniejszego przygotowania przez rodziców czy choćby jest wysoce prawdopodobnym. Zdaniem sądu okręgowego nie sposób przesądzić, na podstawie wniosków przedstawionych w tejże opinii, że pokrzywdzona została ukierunkowana na konkretny opis zdarzenia, a co za tym idzie, li tylko na tej podstawie, odmówić prawdziwości jej wersji wydarzeń. Godnym aprobaty jest zarzut autora apelacji o przedstawieniu w zaskarżonym wyroku sytuacji, która nie pokrywa się z przeprowadzonym dowodem z wizji lokalnej z dnia 31 marca 2014 roku. Wnioski, jakie zaprezentował w pisemnych motywach wyroku w tym przedmiocie sąd rejonowy nie znajdują wystarczającego oparcia w treści protokołu sporządzonego z wizji lokalnej. Kwestia ta zdaniem sądu wymaga szczegółowego wyjaśnienia i w pierwszej kolejności skierowania uwagi na stwierdzenie, iż: „osoba wzrostu 160 cm **mogłaby** nie zauważyć osób znajdujących się przy grobie w momencie kiedy przebywała w pojeździe”. W tym miejscu należy się zatrzymać, bowiem niezrozumiałym dla sądu odwoławczego jest przyjęcie na tej podstawie, iż oskarżycielka prywatna – 160 cm wzrostu – w istocie nie dysponowała możliwością faktycznej obserwacji zdarzenia z perspektywy pozycji siedzącej w oddalonym o kilka metrów od danego miejsca pojeździe. W ocenie Sądu Okręgowego brak jednoznacznych wskazań pozwala jedynie na szeroki zakres domniemań faktycznych, których wyjaśnienia nie podjął się sąd I instancji. Dalej czytamy, iż „odgłosy krzyków mogły być słyszalne w momencie, kiedy osoba znajdująca się wewnątrz auta, wychyliłaby głowę bliżej otwartego okna” – zwrócić tu uwagę należy na zeznania świadka P. K. (1) z dnia 28 grudnia 2012 r. złożone w sprawie II W 372/13 (k.5), w których stwierdził, że M. T. (1) mogła słyszeć krzyżącą oskarżoną mając otwarte okno w samochodzie. Nie wykraczając zatem poza granice kontroli instancyjnej i nie przesądzając omawianej kwestii, zasygnalizować należy, iż stanowczy charakter stanowiska sądu rejonowego w tym zakresie nie znajduje wystarczającego odzwierciedlenia w zapisach widniejących w protokole przeprowadzonej wizji lokalnej.

Reasumując – z tych wszystkich względów sąd okręgowy uznał, że nie można odmówić słuszności zarzutom apelacji kwestionującym prawidłowość oceny zgromadzonych w sprawie dowodów i argumentom podniesionym na ich poparcie. To z kolei skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wołominie.

Natomiast w ocenie sądu odwoławczego zarzut obrazy art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 kp.k. i art. 368 k.p.k. oraz zarzut obrazy art. 193 k.p.k. nie są zasadne. Co prawda za wadliwie uznać należy procedowanie sądu rejonowego w zakresie wniosku dowodowego z dnia 19 kwietnia 2013 roku (k. 14-15, k. 23) dotyczącego wezwania i przesłuchania świadków wskazanych przez oskarżycielkę prywatną, albowiem Sąd Rejonowy pominął wymóg formalny przewidziany przepisami kodeksu postępowania karnego (art. 170 § 3 k.p.k.). Nie ma jednak racji skarżący, jakoby ów fakt, miał istotny wpływ na rozstrzygnięcie zapadłe w niniejszej sprawie. Okoliczności, jakie opisała oskarżycielka prywatna, stanowiące uzupełnienie powodów zgłoszenia tychże osób na świadków, wskazują, iż nie dysponują oni wiedzą na temat zdarzenia będącego przedmiotem tej sprawy, a dotyczą innych konfliktowych sytuacji, jakie miały miejsce między oskarżycielką prywatną a oskarżoną. Wbrew zapatrywaniu pełnomocnika oskarżycielki prywatnej nie ma również potrzeby weryfikacji powstania i skutków objawów lękowych, jakie towarzyszą pokrzywdzonej. W aktach sprawy znajduje się opinia sądowo – psychologiczna dotycząca małoletniej (k.78), a co więcej, na wniosek obrony przesłuchana została w „niebieskim pokoju” w obecności psychologa, co wyklucza potrzebę powołania biegłego psychologa z urzędu, a także przesłuchania w roli świadka psycholog K. R.. W tym kontekście przypomnieć należy treść zaświadczenia (k. 16) sporządzonego przez w/w psycholog, w którym wprost wskazała, iż „obecne objawy nasilonego lęku zintensyfikowały się...” po spornym zdarzeniu. Bezspornym zatem jest, iż stan lękowy zdiagnozowano już wcześniej u pokrzywdzonej, którego źródło pozostaje bez znaczenia dla poczynienia ustaleń co do stanu faktycznego zaistniałego w przedmiotowej sprawie. Zwrócić tu jeszcze wypada uwagę na stwierdzenie ujęte we wspomnianej już opinii sądowo – psychologicznej, w której czytamy, iż „dziewczynka nie ujawnia lęku i niepokoju ...zdarzenie z dnia 11 listopada 2012 roku, w którym uczestniczyła nie miało dla niej znacząco traumatycznego charakteru. Objawy lękowe z powodu, których korzystała z terapii miały prawdopodobnie inne źródło...”. Brak jest zatem wątpliwości po stronie tut. sądu o niecelowości akceptacji zgłaszanego przez obronę wniosku w tym przedmiocie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd I instancji, kierując się przedstawionymi wyżej uwagami, powinien przeprowadzić dokładne postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności sprawy. Szczególną uwagę sądu rejonowego należy zwrócić na potrzebę wnikliwego zbadania poszczególnych dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie, dokonania ich oceny zgodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a także konieczności zachowania odpowiedniej formy decyzji w zakresie wniosków dowodowych, jaka przewidziana została przepisami kodeksu postępowania karnego. Istotnym jest przy tym drobiazgowo analiza poszczególnych treści zeznań i podjęcia czynności celem wyjaśnienia pojawiających się z nich rozbieżności, a nadto przeprowadzenia dokładnej wizji lokalnej umożliwiającej zajęcie konkretnego stanowiska na jej podstawie, wykluczając nadmierną dowolność. Swoje rozstrzygnięcie powinien uzasadnić zgodnie z wymogami art. 424 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze sąd okręgowy orzekł jak w wyroku.